І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 89. ЦЕНТІВ 12 CENTS — ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 9-го ТРАВНЯ (MAY) 1959 — TWO SECTIONS (SECTION 1) — No. 89. VOL. LXVI.

ГЕРТЕР НЕ МАЄ ВЕЛИКОЇ НАДІЇ НА УСПІХ В ЖЕНЕВІ

ЗАПОВІДАЄ ПРОДОВЖЕННЯ ПОЛІТИКИ ДОЛЛЕСА. — СТВЕРДЖУЄ ТВЕРДІСТЬ АМЕРИКАНСЬКОГО СТАНОВИЩА ЩОДО ПРИНЦИПІВ ВОЛІ І СПРАВЕДЛИВОСТИ ТА ГОТОВІСТЬ ДО ПЕРЕГОВОРІВ З СССР НА БАЗІ „ДІЛОВОСТИ", А НЕ ПРОПАГАНДИ

Вашингтон. — „Мої американські земляки, дозвольте, що скажу вам щиро: я не іду до Женеви з великими сподіваннями. Минулий досвід з переговорами із Совєтами не приспорює великого оптимізму. Хоча західні держави постійно шукали порозуміння, не можемо переочувати глибокого провалля, що, на жаль, ділить вільний світ від комуністичного бльоку". Таке сказав державний секретар Крістіян Гертер у своїй радіо-телевізійній півгодинній промові до американського народу в минулий четвер 7 травня, напередодні свого відлету до Женеви на конференцію міністрів закордонних справ ЗДА, Англії, Франції і СССР, у приявності міністрів закордонних справ західньої і східньої Німеччини в ролі обсерваторів. Державний секретар Гертер на вступі пригадав, що він дістав призначення на своє теперішнє становище два тижні тому, та що Президент доручив йому поінформувати американський нарід про проблеми, задля яких від найближчого понеділка починається в Женеві конференція міністрів закордонних справ з участю Совєтів. К. А. Гертер склав при цій нагоді поклін своєму попередникові, Джанові Фостерові Доллесові, якого прославив, як великого державного мужа з великими заслугами для збереження світового миру. Гертер запевнив, що американська політика буде йти тим самим шляхом, що за Доллеса. Він пригадав передісторію Женевської конференції. Вона приходить внаслідку кризи, яку свідомо викликала Москва своєю нотою з 28 листопада мин. року, в якій були домагання і погрози: домагання, щоб західні держави відкликали з західнього Берліну свої військові частини, та погроза, що у противному випадку Совєти передадуть свої права на терені Берліну німецьким комуністам, які з свого боку, з уваги на оточення цілого Берліну східньо-німецькою територією, можуть унеможливити західнім державам доступ до своїх військ в західньому Берліні. У зв'язку з цим західні держави перевели в минулому тижні конференцію у Парижі. Державний секретар отвердив осягнення там повного порозуміння між ЗДА, Англією, Францією і Західньою Німеччиною. Всі інші держави-члени Північно-атлянтійського пакту, потвердили те порозуміння, так, що на конференції в Женеві західні міністри виступатимуть спільним фронтом, промовляючи в імені всього Заходу. Гертер кількакратно підкреслював, що західні держави не залишать західнього Берліну на призволяще та не виречуться 2 і 1/2 мільйона західніх німців, що впали б жертвою комуністичної експансії. Гертер покликався на слова англійського міністра Селвина Ллойда: „Коли піде Берлін, то що піде після нього?" Тому Гертер підкреслив конечність бути непоступливим коли річ іде про засади волі. Західні держави готові до ділових переговорів з Совєтами, якщо Совєти їх забажають. Тому, відкидаючи пропагандивні мотиви, західні міністри погодились в Парижі, щоб не оприлюднювати заздалегідь західнього пляну, що його вони предложать Совєтам в Женеві. Проте державний секретар досить виразно накреслив обрис того пляну: ступневе з'єднювання Німеччини, контроля зброєнь в міру поступу німецького з'єднення та гарантії безпеки для всієї Европи. Гертер не виключає, що Совєти відкинуть цей плян, але вважає що все одно треба пред'явити його, якщо Захід вважає, що цей плян „здоровий і справедливий". Вихідною позицією Заходу є переконання, що не може бути тривкого миру в Европі, поки Німеччина поділена, та що не можна розв'язати проблеми Берліну у відірванні від проблеми з'єднення Німеччини. Гертер поручав терпеливість у переговорах з Совєтами та просив американський нарід — „зрозуміння і підтримки".

В КОНҐРЕСІ ЗДА ВНЕСЕНО РЕЗОЛЮЦІЮ ПРО НАВ'ЯЗАННЯ ДИПЛОМАТИЧНИХ ВЗАЄМИН З КИЄВОМ І МІНСЬКОМ

Вашингтон. — Голова УККА проф. Лев Добрянський інформує, що конґресмен Лїонард Фарбстейн з Ню Йорку вніс 29-го квітня ц. р. в Палаті Репрезентантів спільну резолюцію, якою Конґрес ЗДА рекомендував би екзекутивній ділянці уряду поробити відповідні заходи для нав'язання дипломатичних взаємин з Українською і Білоруською підсовєтськими республіками та для відкриття американських дипломатичних станиць у Києві і Мінську. Резолюція, що зареєстрована як H. J. (House Joint) Res. 355 і що говорить сама за себе, в дослівному українському перекладі звучить:

СПІЛЬНА РЕЗОЛЮЦІЯ
в справі дипломатичних взаємин З'єдинених Держав з Українською і Білоруською Республіками

Тому, що в інтересі світового миру є виразно конечним скріплювати наше розуміння та наші відносини з усіми народами і націями, включно із сорокамільйоновою українською та десятимільйоновою білоруською нацією; і

Тому, що Уряд З'єдинених Держав дає визнання де факто в Об'єднаних Націях, признаючи делеґації, обрані для репрезентації Української Совєтської Соціялістичної Республіки та Білоруської Совєтської Соціялістичної Республіки, як акцептовані нації Об'єднаних Націй; і

Тому, що Уряд Совєтського Союзу, респектуючи суверенність цих двох не-російських націй, сильно обстоював включення цих націй, як початкових членів-засновників Об'єднаних Націй; і

Тому, що суверенність народів цих двох національних республік висловлена в конституції Союзу Совєтських Соціялістичних Республік, яка передбачає: „Право на вільний виступ із Союзу Совєтських Соціялістичних Республік забезпечується кожній союзній республіці"; і

Тому, що згадана конституція Союзу Совєтських Соціялістичних Республік виразно постановляє, що кожна союзна республіка має право входити в безпосередні відносини з чужими державами укладати договори і обмінюватись з ними репрезентантами; і

Тому, що згадана конституція дальше леґально віддзеркалює суверенну волю цих двох не-російських націй, постановляючи, що кожна республіка має право визначати „спосіб організації військових формацій республіки"; і

Тому, що інші національні прапори, гимни і державні герби, що їх мають Українська Совєтська Соціялістична Республіка і Білоруська Совєтська Соціялістична Республіка, уналежнені на те, щоб маніфестувати символічно суверенність і незалежність цих держав; і

Тому, що Московський Уряд в Російській Совєтській Федеративній Соціялістичній Республіці постійно запевняє, що ці дві не-російські республіки є незалежні і суверенні в розвитку їхньої національної державности та закордонних відносин; і

Тому, що нарід З'єдинених Держав посередньо визнає суверенність української і білоруської націй, що є згідне з ідеями, встановленими в Деклярації Незалежности З'єдинених Держав, і тому ми готові дати цим націям та іншим народам в Совєтському Союзі будь-яку допомогу для скріплення зв'язків приязни і доброї волі; і

Тому, що це є виразною з кожної точки зору непослідовністю нормально продовжувати визнання цим Урядом Української Совєтської Соціялістичної Республіки і Білоруської Сов. Соц. Республіки в Об'єднаних Націях, не здаючи собі справи з скріплюючої мир нагоди встановити безпосередні дипломатичні відносини з їхніми відповідними столицями, Києвом і Мінськом,

Отже тому Сенат і Палата Репрезентантів, зібрані в Конґресі З'єдинених Держав Америки, постановляють, що думкою Конґресу є, що Уряд З'єдинених Держав, для підтримки своєї політики миру і братерства між націями, повинен поробити заходи для встановлення безпосередніх дипломатичних взаємин з Урядами Української Совєтської Соціялістичної Республіки і Білоруської Совєт. Соціял. Республіки та для створення постів репрезентації у відносних столицях, Києві і Мінську, згідно з дипломатичною процедурою в таких справах.

● Секретар фльоти Томас С. Гейтс, виступаючи у сенатській бюджетовій підкомісії, сказав, що американська фльота кожної хвилини може довідатися, якщо у водах коло ЗДА появляться підводні човни, і перешкодити ворогові несподівано заатакувати Америку.

НАТО відкидає совєтські оскарження

Париж. — Північно-Атлантійська Рада при НАТО видала комунікат про свої наради в дні 7-го травня, в якому відкидається совєтські оскарження в тому, що озброєння союзних військ нуклеарною зброєю та їх вишкіл американськими військовиками є провокативною пробою сторпедувати близькі переговори між представниками Сходу і Заходу. СССР протестував проти того, що згідно з умовою з 1-го травня ц. р. ЗДА мали доставити Голляндії, Західній Німеччині, Греції і Туреччині „модерну зброю", очевидно також і нуклеарну зброю, а американські фахівці мали вишколити европейських вояків, як послуговуватися тією зброєю. Представник СССР заявив, що заключення такого договору напередодні конференції в Женеві має за ціль спровокувати неуспіх тієї конференції.

Франція і Зах. Німеччина однозгідні щодо кордону Одри-Нісси

Бонн. — Під час одноденних розмов між французьким прем'єром Мішелем Дебре і міністром закордонних справ Морісом Кув де Мурвіллем з одного боку та канцлером Аденауером і членами його уряду з другого, в минулу середу, коли французькі державні мужі прибули до столиці Західньої Німеччини, була між ними мова також про теперішній німецько-польський кордон. Французький президент Шарль де Голь висловився на недавній пресовій конференції, що настав час, щоб Західня Німеччина дивилась реально на цей нинішній кордон, як на дійсність. Ця заява де Голя викликала радість серед поляків, зате заклопотання серед керівних кол Західньої Німеччини, яка не визнає за Польщею т. зв. „зєм одзисканих". Речник цієї останньої французько - німецької наради заявив пресі, що всі її учасники дійшли в усіх справах до „повної згоди". Зокрема, що стосується східнього німецького кордну, то французькі державні мужі погодились тепер у Бонні на західньо - німецький принцип, що справа німецько - польського кордону остаточно має бути вирішена в мировому договорі з об'єднаною Німеччиною. Кілька років тому — коментують газети — німці могли, може, добитися від Москви об'єднання на базі вільних виборів за ціну визнання за Польщею „зєм одзисканих" та за Совєтами Східньої Прусії. Нині Совєти не хочуть ніяк виректися свого східньо-німецького сателіта, який грає ролю „буферної" держави.

Ген. Секретаріят УГВР і „Пролог" влаштовують конференцію, присвячену проблемам зовнішньої політики

Ню Йорк. — Генеральний секретаріят закордон. справ Української Головної Визвольної Ради (УГВР) та досліднo-видавниче об'єднання „Пролог" влаштовують в днях 9-10 травня ц. р. в Ню Йорку конференцію присвячену проблемам української зовнішньої політики і вможливлення ширшого обміну думок між українськими громадянами і діячами різних політичних поглядів. Відкриє цю конференцію Микола Лебедь, ген. секретар закордонних справ УГВР і з доповідями виступлять: д-р Василь Маркусь — „Досвід і традиції УНР в українській зовнішній політиці", Микола Лебедь — „Зовнішньо-політична діяльність ОУН - УГВР", д-р Ярослав З. Пеленський — „Проблема УССР в українській зовнішній політиці", д-р Мирослав Прокоп — „Україна й Росія", д-р Іван Лисяк-Рудницький — „Україна й Польща", проф. Лев Шанковський — „Україна і її південно-східні сусіди", мін. Юлій Ревай — „Україна і її південно-західні сусіди", мґр. О. Федишин і мґр. Р. Ільницький — „Україна і Німеччина", адв. Р. Олесницький — „Україна і післявоєнні пляни ЗДА", проф. К. Кононенко — „Питання майбутніх взаємин народів Східньої Европи" і д-р Л. Ортинський — „Актуальні питання української зовнішньої політики й інформації". — Конференція триватиме два дні.

● В Єгипті вбито монаха-пустельника Абдула Мессіна ель - Махрукі, який зробив великий маєток на пророкуванні людям їхньої майбутности, а самому собі визначив день смерти. Вбивники пограбували у нього 35.000 фунтів, себто $100.000.

ДЕ ҐОЛЬ ПЕРЕДБАЧАЄ ВСТАНОВЛЕННЯ МИРУ І ЗГОДИ В АЛЬЖИРІ

Шарль де Ґоль

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль під час свого виступу в місті Бурж у центральній Франції заявив, що вже в недалекому майбутньому в Альжирії настане замирення, яке дозволить здійснити доосновне перетворення країни для добра усього населення. Його промова була першою в третій серії виступів, що її започаткував де Ґоль для безпосередніх зустрічей із французькими виборцями і для ознайомлення їх з випрацьованою ним програмою французької політики у відношенні до Альжирії. Основною постановою де Ґоля в здійснюванні цієї програми є теза, що майбутній політичний статус Альжирії може бути вирішений тільки шляхом вільних виборів, що при чисельному відношенні населення Альжирії — 1.200,000 европейців на 9,000,000 мусульманів — покладе децизію в руки мусульманської більшости. Думки висловлені в Бурж де Ґоль повторив потому в Парижі в заяві такого змісту: „Я сказав у Бурж, без встановлювання будьякої дати, без роблення такої чи іншої обіцянки, без заспокоювання себе й інших рожевими сподіванками, але в повній свідомості ситуації, що вже недалекий той час, як в Альжирі настане замирення завдяки загальному зрозумінню усіх тих, що живуть там і їхньому бажанню перетворити основно всю країну в тому напрямку, щоб усі сини цієї країни — я підкреслюю усі її сини — могли вирішувати самі свою долю і долю землі, в якій вони живуть". Цю свою тезу розвинув де Ґоль теж в інших виступах під час третьої серії своїх об'їздок по Франції, стверджуючи, що Франція мусить допомогти Альжирові добитися свого призначення з допомогою внутрішнього перетворення в тому напрямку, щоб самі альжирці хотіли залишатися у зв'язку з Францією, як одна із французьких держав. Розв'язати французьку проблему можна — на думку де Ґоля — не з допомогою зброї, ані теж слів, а тільки через людяне і мирне перетворення взаємовідносин у цій країні. У своїй промові в Бурж де Ґоль торкнувся теж і справ закордонної політики Франції й актуальних міжнародних проблем, зокрема переговорів із Совєтами, що мали б початися конференцією міністрів закордонних справ дня 11 травня ц. р. в Женеві. На думку де Ґоля, їх вислідом може бути тільки знайдення можливостей співжиття в Европі.

СССР і комуністичний Китай хочуть „невтральної" Японії

Токіо. — Закордонні обсерватори в Японії звертають увагу на посилений політично-пропаґандивний наступ Совєтів і комуністичного Китаю проти теперішнього японського режиму, щоб примусити Японію відірватись від союзу з Заходом та проголосити себе „невтральною". Совєти бомбардують японський уряд нотами протесту й погрозами з приводу американських баз на терені Японії. Хрущов особливо різко висловився про Японію в недавній своїй публічній промові. Водночас китайські комуністи, з одного боку, заманюють японські промислово-торговельні кола й робітничі спілки перспективами здогадних користей з японсько-китайських торговельних взаємин, а з другого шикують японських рибалок та ведуть роботу проти консервативного уряду Нобосуке Кіші.

Прем'єр Греції прибув до Туреччини для затіснення союзу цих держав

Анкара. — Грецькі прем'єр Константин Караманліс і міністер закордонних справ Еванґельос Аверов - Тосіца прибули в минулий четвер 7 травня до столиці Туреччини для переведення розмов про реалізацію угоди щодо Кипру та загалом — для затіснення союзу і приязни між Грецією і Туреччиною. Ці дві держави належать до Північно-Атлантійського бльоку та в однаковій мірі загрожені Совєтами, однак справа Кипру загострила була між ними відносини, поки не прийшло до розв'язання цієї проблеми 19 лютого ц. р. у спільному договорі з Англією. Хоч на Кипрі лідери тамошньої грецької більшости архиєпископ Макаріос і турецької меншости д-р Фазіль Кучук льояльно один з одним співпрацюють, проте при організуванні місцевого самоуправління виринуло багато спірних грецько-турецьких справ. Грецькі державні мужі стараються за покращання ситуації поважної грецької меншости в Туреччині, однаково як турки заінтересовані станом турецької меншини в грецькій Тракії. Відвідини грецьких гостей передбачені на три дні, після чого вони поїдуть до Істанбулу скласти візиту православно - грецькому патріярхові Атанагорасові.

Взаємні оскаржування сталеварів і продуцентів на переговорах про відновлення контракту

Ню Йорк. — В третьому дні переговорів представників сталеварів і сталевої промисловости зникли ті оптимістичні настрої, які панували під час відкриття цих переговорів, бо представники спілки Об'єднані Сталевари заявили, що звертаються до федеральних властей, щоб перевірили, чи 12 сталевих корпорацій не порушують протитрестового закону, коли заключають окрему умову про розподіл зисків на той випадок, якби в якійсь корпорації почався страйк і вона мусіла б припинити свою продукцію. Тоді ця корпорація діставала б допомогу від тих фірм, в яких відбувається праця. Представник продуцентів відповів на це протиоскарженням: „Коли треба якоїсь перевірки в нашій справі — то в першу чергу треба перевірити, чи не є завелика концентрація влади в руках робітничих спілок". Продуценти сталі мусять обоpонятися, коли бачать, що йде загроза припинити продукцію сталі в цілій державі, казав представник сталевих фірм.

„ГОМІН УКРАЇНИ" ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 65-річчя УНСОЮЗУ В НЮ ЙОРКУ ВІДЛОЖЕНО НА 21-го ЧЕРВНЯ

Йосип Лисогір

Іван Задорожний

Ню Йорк. — Плянований початково на суботу, 30-го травня ц. р. великий вокально - танковий фестиваль „Гомін України", що його приготовляє Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу метрополії Ню Йорку і Ню Джерзі для відзначення 65-річчя цієї організації, відложено і він відбудеться в неділю, 21-го червня ц. р. о год. 2-ій по полудні у цій же самій репрезентативній залі Карнеґі Голл, поінформував голова Комітету та головний організатор фестивалю, заступник голов. предсідника УНС п. Йосиф Лисогір, на нарадах Комітету, що відбулися в четвер, 7-го травня, в приміщеннях УНДому. Програма фестивалю, як уже інформовано, складатиметься з виконання кантати Павла Печеніги-Углицького до слів Т. Шевченка: „Б'ють пороги" та інсценізації „Велика Ідея", що включає також пісні та народні танки. Концертова частина фестивалю буде виконана в супроводі симфонічної оркестри нюйоркської фільгармонії. Виконає її спеціяльно для тієї мети зорганізований хор з участю співаків поодиноких місцевих хорів. Хором і оркестрою диригуватиме п. Іван Задорожний, який і підготовляє концертову частину програми. Пісні в інсценізації, яку режисерує п. Крижанівський, виконає хор „Думка", а народні танки виконають десятки танцюристів під пров. Ів. Фліса. Сольові партії в кантаті виконають відомі співаки п-і Марія Лисогір з нюйоркської міської опери і мґр. Осип Стецура та інші. Мистецьким керівником фестивалу є п. Ольга Дмитрів. За причину відложення фестивалю п. П. Лисогір подав ряд оправданих організаційно-технічних причин, інформуючи рівночасно, що білети вступу на фестиваль, які вже є в продажу та на яких зазначена первісна дата фестивалю, себто 30-го травня, мають повну важність на 21-го червня. Коли б хтонебудь з тих, що вже придбали білети, був перешкоджений і не міг скористати з них 21-го червня, тому будуть повернені гроші за білети, якщо ці білети він негайно поверне. Крім дати, у фестивалю та його дальшій підготовці не буде жадних змін. Відложення фестивалю дає також його організаторам три тижні додаткового часу на кращу підготову цієї великої імпрези, яка має всі дані на те, щоб стати головною культурною подією року в житті українців метрополії. Це включає також підготову публікації програмово - пам'яткової книжки, в якій численні з організацій, зокрема Відділів УНСоюзу, як також багато підприємств, професіоналістів та поодиноких осіб уже зголосили свої оголошення, а хто цього ще не зробив, той має нагоду ще зголоситись найпізніше до 5 червня. Книжка буде друкована великим тиражем та залишиться вартісною пам'яткою, а тим самим і вартісним інформатором на довгий час. Обговорюючи справу відложення „Гомону України" на неділю 21-го червня, приявні на зборах висловлювали вдоволення з такого кроку, вважаючи цю пізнішу дату в кожному відношенні кориснішою, також з уваги на те, що первісна дата була пов'язана з довшим кінцем тижня, в якому мешканці метрополії звичайно плянують довші виїзди і прогулянки, отже з них, або з фестивалю були б змушені зрезиґнувати. Дата 21-го червня є останньою передвакаційною неділею, отже фестиваль дасть кожному нагоду взяти в ньому участь та замітно закінчити передвакаційний громадський сезон. Подробиці фестивалю, його програми та переведення подаватиметься тепер уже постійно в газетних оголошеннях.

В АМЕРИЦІ

● **Сенатор - республіканець Александер Вайлі** запропонував зорганізувати комісію, на взір комісії Гувера, яка має вивчати справу зміни податкової системи. Ця комісія складатиметься з 12-ох членів; 4ох має наименувати Президент, 4-ох віце - президент (президент Сенату) і 4-ох спікер Палати Репрезентантів.

● **Американська Геофізична Унія** провела через провідні наукові журнали анкету в справі існуючої в ЗДА системи міри і ваги. 93% осіб, що відповіли на цю анкету, вважають за конечне замінити її метричною системою. Проте численні науковці пропонують цю заміну перевести впродовж 20 - 25 років.

● **Голова Міжнародної Наукової Радіової Унії, Ллойд В. Беркнер,** заявив, що коли довкола Землі кружлятимуть великі сателіти, то за 20 центів можна буде з їх посередництвом телефонувати в будь-яку місцевість земної кулі. Один сателіт на висоті 22,700 стіп зможе передавати річно два більйони телефонічних розмов.

● **До заставної крамниці (ломбарду) в Ню Йорку** прийшов молодий чоловік і продав за 10 долярів і вживані черевики скрипку. Власник крамниці пригадав собі із часописів, що два дні перед тим украли знамениту скрипку „Алгаті" пані Гелен Янов, оцінену на $7,500. Він спробував притримати молодого чоловіка, але той утік із крамниці, поки вспіла прибути поліція.

● **Торонтський університет** плянує видати багатотомовий Канадійський Біографічний Словник, в якому будуть дані про всіх канадійців, що з якоїбудь причини варті уваги.

У СВІТІ

● **Англійський уряд** дістав дозвіл від Туреччини збомбардувати рештки англійського транспортного літака, яким перевозили тайний виряд для ракетної бази в Австралії. Розбився він у східній Туреччині в горах, за 25 миль від кордону СССР, при чому згинула вся 12-членна залога. Рятункова експедиція знайшла цей тайний виряд, але з уваги на глибокий сніг і трудний терен його неможливо було перетранспортувати. Тому англійці рішили знищити його бомбами.

● **Секретар англійського міністерства фінансів Саймон** виголосив у парляменті промову, в якій прославляв пиво, що заступило в широких колах громадянства „джін", горілку, що спричиняла кожного року поважну кількість жертв. У своїй промові Саймон покликався також на лікарів, які твердять, що пиво корисне не тільки для товариського життя, але й для — раси.

● **Американське командування в Японії** заборонило жінкам у допоміжній військовій службі та дружинам вояків ходити по вулицях і появлятися в клюбах, театрах та інших публічних місцях у коротких штанах і взагалі в одягах призначених для відпочинку на пляжах.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МАРИВО ПЕРШОГО УДАРУ

До політичної філософії Америки належить між іншим формула, що вона перша не розпочне війни, а тільки застосує негайну відплатну контратаку, якщо Совєти її заатакують. Ця формула є найсильнішим аргументом Америки на доказ миролюбного характеру її закордонної політики. Проте, водночас вона виставляє Америку на страшну небезпеку — стати предметом першого совєтського удару, який в добі атомово-водневої зброї криє в собі ризик катастрофального спустошення країни. Найвідповідальніші американські військові фахівці пояснюють, що Совєтам все одно не вдалося б одним ударом знищити всієї американської відплатної сили, особливо тієї, якою є Стратегічне летунське командування, заморські ракетні бази й підводні човни, спроможні вистрілювати далекосяжні ракети з атомовими „головками". Ця збройна відплатна спроможність Америки така потужна, що вона є для Москви найпереконливішою пересторогою.

Однак, миролюбна стратегія Америки віддавна викликає поважні сумніви фахівців і політиків. До критичних голосів на цю тему приєдналась редакційна стаття „Сатердей Івнінґ Пост" з 9 травня н. з. „Чому маємо погоджуватися на перший удар ворога?" Автор статті, морський капітан в стані спочинку В. Д. Пелстон, вітає натяк секретаря оборони МекЕлрая, зроблений перед конґресовою Сферичною комісією 2 березня 1959 р., що — мовляв — невідомо, чи Америка завжди триматиметься доктрини, згідно з якою не вона розпочне війну. Цю заяву МекЕлроя потвердив згодом і през. Айзенгавер. На цій підставі автор приходить до висновку, що хоч найвищі американські чинники не плянують т. зв. превентивної війни проти большевиків, проте вони вже поважно призадумуються над доцільністю такої строго дефензивної доктрини. Бо ж ця доктрина, даючи большевикам повну ґарантію, що їх ніхто не заатакує, дозволяє їм спокійно приготовлятись до власної атаки. Ця американська доктрина наче запрошує Москву вчинити „атомовий Перл Гарбор".

Америка базує свою закордонну політику на принципах моралі, і тому виключає війну, як засіб для осягнення політичних цілей. Але чи можна триматися таких моральних принципів супроти ворога, який для себе встановив принцип, що моральне є тільки те, що приносить користь, і що всі засоби добрі для осягнення мети, якою є опанування комунізмом цілого світу. Названий вгорі високий американський старшина пригадує вислів Леніна, який назвав „кримінальним злочином" відмовлення від атаки, якщо таку атаку продиктує „військова доцільність". І тому згаданий поважний американський тижневик приходить до правильного висновку, що треба публічно відкликати доктрину про „перший удар у користь ворога". Тоді, мовляв, і Хрущов буде глибше призадумуватися перед тим, як ставити свої ультиматуми й шантажувати Америку воєнними погрозами.

У ДЕНЬ МАТЕРІ

У найкращій порі року, в другу неділю травня, Америка й багато інших культурних країв відзначають День Матері, вшановуючи цим найвеличавіше, після Бога, поняття в світі. Не нам це поняття з'ясовувати. Матері присвячено найкращі поезії, найкращі образи, найкращі мелодії. В цьому бо понятті полягає найбільша містерія життя, криються найшляхетніші почування людського роду. І якщо є між людьми такі, що заслуговують на окрему і постійну пошану, то це, без сумніву, Матері.

День Матері дає добру нагоду пригадати про це, бо коли мова про саму пошану, то вона зобов'язує не тільки в День Матері, але й в кожний інший день, в кожну іншу годину та хвилину. Пошану до Матері, яку ми виявляємо квітами, подарунками, імпрезами чи гостинами в День Матері ми повинні доказувати своїм щоденним поступуванням.

Це, зокрема, відноситься до наших українських матерей, які в обставинах поневолення української нації, в обставинах повсякчасних терпінь, що їх це поневолення приносить, чи в обставинах скитання по світових бездоріжжях є найбільш бездольні, маючи ще й безліч обов'язків. Мати бо в першу чергу відповідальна за людське і національне виховання своїх дітей, вона мусить поборювати в цьому відношенні стільки труднощів і змагатись з такими перешкодами, що треба справді тільки материнського серця і материнської видержливости, любови та зрозуміння, щоб виконувати ці непосильні ні для кого іншого завдання. Не маємо причини сумніватися, що українські Матері ці свої обов'язки виконують, а виїмки тільки потверджують правило. За це нашим Матерям справді належаться не тільки квіти в День Матері, але й завжди все те, що вони символізують.

Згадуючи та вшановуючи в найближчу неділю наших матерей, вшануємо разом з ними й нашу спільну Матір Україну.

ПОВОРОТЦІ Й АЛЬКОГОЛЬ

Минулими місяцями справа з поворотцями „на родину" була вже трохи притихла і якихось маркантніших випадків виїзду українців до Совєтського Союзу не було. Останніми днями голосною в Ню Йорку стала справа „повороту" одного 47-річного українця з Дніпропетровського, який з невідомих ближче причин вирішив вертатися до Совєтського Союзу і записав до повороту в совєтській амбасаді не тільки себе, а й свою жінку та трьох дітей, — без відома останніх. Випродавши все, він переїхав з одної із місцевостей Нюйоркського стейту до Ню Йорку і щойно тут сповістив свою родину, що вона має їхати з ним найближчими днями „на родину". Потрясені несподіванкою, приготованою їхнім батьком, діти звернулися за опікою поліції, заявляючи, що вони залишаться навіть проти волі батька у ЗДА і „на родину не поїдуть". Запротестувала також і жінка нефортунного поворотця. Вкінці опам'ятався і він сам і рішив теж не їхати до СССР. Результат такий, що всі вони залишились без мешкання, праці і засобів до життя, просто таки на нюйоркському бруку. Безробітним цей українець не був, мав добру працю в фабриці, працювала й жінка, діти вчилися і добре тут себе почували. Батько виправдується тепер тим, що вирішив вертатися тільки „з туги" за рідним краєм.

Історія усіх його заходів для запису на поворот невідома, фактом залишається тільки те, що совєтські дипломатичні представники тикористали „тугу" цього українського іміґранта, сподіваючися зловити не тільки його самого, але й — що важливіше для них — його дітей (від 11 до 14 років).

Проте, совєтські представники не завжди летять на такого розтуженого за рідним краєм іміґранта. Бувають випадки, коли вони навіть відмовляють „запису на поворот" тій чи іншій особі, вкалькульовуючи до своєї відмови особисті інколи безвихідні обставини кандидата на поворотця, щоб знищити його дорешти в очах його конналіоналів і скомпромітувати перед американською владою.

Такий випадок стався з одним молодим українцем теж із східніх земель, і його описав він у своєму листі до редакції „Свободи". Наведені ним факти і висновки, які з цих фактів можна зробити, свідчать про те, з якою перфідією трактують совєтські „дипломати" для справ поворотців кожний із таких індивідуальних випадків.

Згаданий українець прибув 10 років тому із своїми батьками до ЗДА і в якихось ближче невідомих обставинах ввійшов у конфлікт із законами, внаслідок чого був декілька разів ув'язнений. Батько й родина, як це змогла ствердити згодом редакція, його відцурались. У листі до редакції цей молодий кандидат на поворотця пише, що він був ув'язнений за те, що так „голосно поговорив на роботі", що від цього „посиніло око" його „співрозмовникові" і за те, що „заскоро їздив автом". Через це, мовляв, він не тільки втратив роботу, але й не зміг здобути громадянства ЗДА. І в такому „жалюгідному становищі" він „вирішив вертатися додому... на батьківщину".

Вирішивши стати поворотцем, ім'ярек звернувся до совєтського представництва в Об'єднаних Націях, урядовці якого прийняли його ввічливо і наділили „ласкаве" адресою совєтської амбасади у Вашингтоні. Знаючи, як „радо і сердечно приймає своїх синів та дочок совєтська батьківщина", молодий ім'ярек написав зараз же прохання, щоб його записали на поворот. У відповідь дістав листа з анкетою. Після її виповнення і відіслання, одержав вимогу надіслати шість фотознимок та автобіографію. Відправив і це й одержав від амбасади листа з вимогою подати адреси родичів і добрих знайомих в краю і запит, де хотів би поселитися. Відписав, що ніяких родичів немає, а жити хотів би в Києві. У відповідь одержав вимогу надіслати ще шість фотографій. Зробив і це, і знову одержав листа від секретаря амбасади з порадою написати в цій справі прохання до совєтського міністра і знову по скількох там тижнях наш кандидат на поворотця одержав листа з повідомленням, що справу розглядають і йому ще треба чекати. Не діждавшися висліду даного розгляду ім'ярек вирішив по шістьох місяцях їхати особисто до Вашингтону і добиватися там запису на виїзд. У совєтській амбасаді чи консуляті прийняли його вже не „ласкаво", але з криком, що вони ж йому „пісалі, чтоби подождал" та ще й двері показали, мовляв, „консулові нема часу" — твердить згаданий ім'ярек.

Так закінчилася „поворотна кампанія" нефортунного кандидата на поворотця, який, витратившися на подорож до Вашингтону, прибув назад до Ню Йорку і почав нарікати, ходячи поміж українцями і по українських установах, що в Америці немає ні життя, ні праці для іміґрантів, що тут повна дискримінація і таке інше. Походивши так декілька днів і не добившися ні вислухання, ні надрукування своїх „ревеляцій" — зник без відгомону і сліду. До цього ще треба додати, що є це людина яких 28-29 років, але вже знищена дощенту мабуть чи не алькоголем.

Остання „подробиця" дуже характеристична. Вона підтверджує, що більшість жертв повороту „на родину" (абстрагуючи, звичайно, від очевидних агентів) були налоговими алькоголіками або невротиками. Таким алькоголіком був і російський доктор Тєбеньков, що три роки тому виїхав із Шикаґо до Совєтського Союзу, налоговими п'яницями були й кол. совєтський актор та співробітник радіостації „Визволення" Борис Віноградов, і кол. совєтський летун Анатолій Борзов та інші. Також повороту п'ятьох моряків з танкера „Туапсе" добилися совєтські агенти з допомогою ... горілки, значить, доклавши всіх сил для того, щоб вони ніколи не були тверезими і „доробивши" їх відповідно спрепарованими листами „з дому". Вернувшись „додому" два з них, найздоровіші — Лукашкін і Шірін — опинилися в ... санаторії „для туберкульозних". В таких же або й в ще гірших умовинах опинилися й інші „поворотці" на совєтську „щасливу родіну", — по якомусь часі вони пропали без сліду, як це сталося з російським поворотцем М. Бібіковим, або померли під час „операції", як це було з Борисом Ольшанським.

Справа ясна: у пащу совєтського народовбивця може піти добровільно тільки варіят або п'яний.

КОМУНІСТИЧНІ БРИҐАДИ І — ХУЛІҐАНИ

— Я грошей одержувати не буду, — сказав бриґадир шахтарської бриґади на одній із шахт Донбасу, відходячи від віконечка каси. За ним відмовилися одержувати платню й інші члени бриґади. Згодом вони зібралися всі разом і схвильований бриґадир повів таку мову:

— Нам нарахували забагато. За нашу роботу нам стільки не належить.

— Правильно! — піддержали його товариші. — Адже ми господарі шахти, значить не тільки на словах, а й на ділі повинні дбати за інтереси держави.

— Ми ж змагаємось за право називатись бриґадою комуністичної праці! — гордо закінчив розмову бриґадир.

Що це таке — анекдот про суперсвідомих комсомольців чи жарт з гумористичного журналу? Ні, цілком поважно, навіть з захопленням, розповідає про цих уявних шахтарів кореспондент „Радянської України" в числі з 26 березня.

Отакий „трудовий ентузіязм", яким палають з титулу партійних і безпартійних активістів кореспонденти газет, очевидно, нічого, крім саркастичних усмішок в кращому разі, а крутої донбасівської лайки в гіршому разі викликати у пересічного шахтаря не може. Але дійсність у Совєтському Союзі, а зокрема на Донбасі, така, що вона вже нічого спільного не має з пресою. І тому ось такими репортажами рясніють совєтські газети.

Стахановщина, ударництво, штурмівщина — всі ті інєкції, якими змушувала компартія робітників виконувати п'ятирічки — силою обставин самі себе пережили, стали своєрідними „соціялістичними пережитками". Ними вже нікого з місця не зрушиш. Звідси новий винахід Хрущова: бриґади комуністичної праці, які, згідно з задумом винахідника, мають заступити стахановців і зреалізувати його семирічний плян, що виведе СССР на перше місце в світі у промисловій продукції.

Бриґада комуністичної праці — це не просто собі вивіска, це — „почесна назва, яку можна здобути лише найвищим напруженням фізичних сил". Комуністична бриґада читаємо в тій же таки „Радянській Україні" — це не викохані в теплиці квітки, в ній люди, які поставили собі за мету бути взірцем для інших, перевиховуючи самих себе, виховуючи в собі нові прекрасні риси людини комуністичного суспільства, всебічно розвиненої, відданої своїй батьківщині, народові, партії..." Такі бриґади — запевняє московська „Правда" — масово виникають тепер по всіх заводах і фабриках, дивуючи людей високими покажчиками своєї праці..." І так, якби тих тисячу разів жованих і пережованих брехливих фраз не виголошувалося вже в першій, другій, третій і інших п'ятирічках, — тепер, в 1959 році, як ніби нове й свіже слово, читаємо в передовій статті офіціозу компартії: „Ось воно те передове, що народжується в дні розгорнутого комуністичного будівництва, в дні всенародного наступу за виконання величного семирічного пляну! Ось вона, висока ідейність, свідомість будівників нового світу. Так розгоряються великі вогнища всенародного змагання за право називатися бриґадами комуністичної праці!"

„Комуністичній праці — слава!" — назвав свою вбогу духом збірочку молодий комсомольський поет Євген Летюк. Таких збірок, написаних на партійне замовлення, появилась уже купа. І як же жалюгідно, як безталанно звучать оці, наприклад, рядки комсомольського поета:

Треба все по-новому
У бриґаді вести.
По-новому трудитись
Треба всім шахтарям,
Жити, думати, вчитись...

Настирливе переконування підсовєтських людей через пресу, радіо і літературу, що хрущовська доба принесла щось нове, очевидно, ще більше стверджує в їх свідомості, що зовсім нічого нового вона не принесла, що все це так, як у тому московському приклів'ї: „тех же щей да пожиже влей", тобто тою ж сталінською юшкою, але вже рідкішою, хоче годувати Хрущов підсовєтські народи.

І тому також з особливим завзяттям кричить совєтська преса про райдужне майбутнє, про комунізм з його вербами, на яких рясно ростуть хрущовські грушки. І тому й недолугий поет Летюк, який до кінця-віку не матиме своєї власної думки, пише ось таке про бриґаду комуністичної праці:

Щоб майбутнього світлого риси
Вже сьогодні помітні були,
Щоб усі собі мали за приклад
Вашу відданість честі і труду,
Щоб вся шахта рівнятися [звикла
На упевнену вашу ходу...

Але ця і інші шахти в Донбасі — лише в уяві Летюка і всіх тих, хто хоче їсти і вміє влаштуватися так, щоб не працювати. Це вони своїм галасливим хором намагаються створити ілюзію живого голосу народу.

А проте, як виходить з тої ж совєтської преси, в СССР, у середовищі робітничої кляси, існують не тільки бриґади комуністичної праці, оспівувані комсомольськими поетами. Є ще там тисячі інших бриґад — так званих добровільних народних дружин, завданням яких не видобувати вугілля і не топити сталь, а — боротися з „порушниками громадського порядку". Не знати навіть, про котрі з тих бриґад більше й частіше пишуть тепер у совєтських газетах. Ось, наприклад, в „Радянській Україні" з 26 березня читаємо:

„В останніх днях на вулицях Луганська (Донбас), в клюбах і палацах культури все частіше можна зустріти групи трудящих у складі 3-5 осіб. На рукаві кожного з них червона пов'язка (опаска), на якій три букви „ДНД". Це — члени добровільних народних дружин, створених на багатьох підприємствах міста. Мета дружин — нещадно боротися з тими, хто нама-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Олексій Воронин

ЧОМУ МИ СВЯТКУЄМО ДЕНЬ МАТЕРІ-УКРАЇНКИ?

„У дитини голівка болить, — у матері — серце", — так стародавня українська народна приказка характеризує найдорожчу, найближчу, найчутливішу в кожній українській родині особу Матері.

Народні приказки, думи та пісні — невичерпна, глибока криниця народної мудрости, в яку, як у неоціненну скарбницю духа даної людської спільноти, члени цієї спільноти віками відкладають по зернині, по крупинці того, що творить основу вірувань, звичаїв, неписаних законів людського цивілізованого життя на землі.

І тому важко заперечити ті глибокі істини, що народ у свої приказки, думи та пісні вкладає, як не можна заперечити й тієї істини, яку покладено в основу тількищо згаданої приказки. Бо й справді: „У дитини голівка болить, — у матері — серце". Бо кому найдорожча кожна дитина, кому було наймиліше, найдорожче кожне з нас — тепер дорослих і якось вихованих та поставлених на власні ноги — як не їй — страдниці, постійній піклувальниці, доглядачці й виховательці своїх дітей, дітей даного народу — Матері?

Це оо вона, Мати, починаючи від страшних, тяжких мук народжування, мук, приречених їй Самим Богом через перших людей на землі в час гріхопадіння; через довгі безсонні ночі над колискою немовляти; через довгі-довгі дні і роки зросту, виховування, скеровування кожного кроку дитини на шлях правдивого та чесного життя; через безнастанні турботи про здоров'я дитини, про добру науку для неї, про підготування можливо кращого місця в сусідстві, про забезпечення особистого добробуту й щастя дитині, коли воно вже давно перестало дитиною бути, — все це вона, Мати, переживає, завжди боліє серцем і душею за своє рідне дитя так, як не болів більш ніхто й ніколи.

Знаємо, що Мати ніколи не завагається ні на малесеньку мить, коли її дитині грозить небезпека, пожертвувати своїм добробутом, особистим щастям, а навіть і життям — для добробуту, особистого щастя і безтурботного життя своєї дитини. Віримо, що Сам Господь заклав у велику душу й добре серце Матері це святе почуття безмежного піклування про дітей своїх, в ім'я продовження на землі роду людського.

Приклади такої жертвенности Матері на користь дітей своїх, такого піклування про них — перед нашими очима на кожному кроці повсякденного життя.

А з світової літератури знаємо постать Матері, почувши про яку раз, ніколи її не забудемо. Ця Мати, вражена страшним, може найстрашнішим, яке тільки може випасти на долю матері, горем — її сина-юнака, революціонера, засудженого на смерть, — уживає всіх заходів, щоб допомогти скасування вироку і зберегти своїй дитині життя. Напередодні страти сина, на останньому побаченні з ним крізь залізні грати в'язниці, вона обнадіює його: їй переказали, що її останнє прохання про помилування потрапило до самого короля, і треба сподіватися, що йому — її любій дитині — буде подароване життя в останню мить перед заповідженою стратою, як це тоді робилося. І вона обіцяла синові бути на місці страти і махнути йому хустиною про наслідки вирішення короля: якщо хустинка буде біла — нехай він тішиться, його помилувано; а якщо чорна, — що ж, така Воля Божа... Підбадьорений Матір'ю, засуджений юнак, з глибокими надіями, не втрачаючи присутности духа, гордо йшов на свою Голгофу — на місце страти і, ставши перед лицем смерти, пильно оглядав юрбу глядачів. І — о, радість! Він побачив гордо випростану постать своєї Матері, і ось, коли кати вже підготували кінець світу для нього, вона, його рідна, посміхнулась до нього здалека і враз махнула хусточкою. Хусточка була... біла! Музика щастя, мов музика воскресіння з мертвих, буйно заграла в душі юнака, він ще вище гордо підвів непокірну голову свою і — в ту саме мить сокира ката урвала його життя... А Мати, зберігши йому останню крихітку радости й щастя на цій землі, як підкошена, сама повалилась на землю...

Так люблять матері своїх дітей.

В українській родині діти люблять своїх матерів глибоко і віддано. Тут мати ніколи не була наймичкою чи рабинею, а тільки господинею, дружиною свого чоловіка і янголом-охоронцем своїх дітей; вона ніколи не закривала чалмами чи іншими якими запиналами пишної краси та вроди своєї величі, про яку наш великий Т. Г. Шевченко писав:

„У нашім раї, на землі,
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим.
Буває іноді: дивлюся,
Дивуюсь дивом, — і печаль
Охватить душу; стане жаль
Мені її, і зажурюся,
І перед нею помолюся,
Як перед образом святим,
Тієї Матері святої,
Що в мир нам Бога принесла..."

В українській родині мати завжди була, є і буде дружиною, другом своєму чоловікові, і матір'ю, в найсвятішому розумінні цього слова, своїм дітям. І може тому саме українська родина, як родини небагатьох інших народів світу, пишається таким споконвічним шляхетним звичаєм: в українській родині діти все їхнє життя величають матір, так само, як величають батька, на „ВИ", і то не тільки в безпосередній розмові, а й коли говорять про матір у третій особі — „ВОНА", мати,

(Закінчення на стор. 3-тій)

ДНІ — НЕМОВ НА КАРТИНІ...

Дні — немов на картині
Ромбами сірими простими.
Тільки згадка про Україну
Стрілами гострими
Серце прострелює,
Думкою - гадкою
Душу вистелює:
Хочу до батька,
Хочу до мами.
В збудженій ранком годині,
Ранком прозорим затишним,
Мов на весняній картині,
Злетіти запахом вишні
У дім мій.
До рук припасти
Вишневим пластом,
Срібними росами,
Смуткоголосими...

МАРТА КАЛИТОВСЬКА

Теодор Курпіта

ПРОТОКОЛ ГОВОРИТЬ

(У 50-ліття 221 Відділу УНС в Шикаґо)

(1)

На латинське Різдво, тобто на 25 грудня, Господнього 1958 року, припадав на Братство св. Степана, на відомий 221-ий Відділ Українського Народного Союзу в Шикаґо, 50-літній ювілей його жертвенного й плодовитого життя.

Підготовляючись до гідного відсвятковування тих знаменних роковин, звернувся до мене широкознаний союзовий діяч, головний радний УНС, пан Тарас Шпікула, що багато років справно виконує тяжкий обов'язок фінансового секретаря того Відділу, із оригінальною пропозицією. Запропонував мені віддзеркалити в довшій ювілейній статті життя й діяльність Братства св. Степана на підставі протокольних книг. Значить — простудіювати протоколи із засідань Управи Відділу від 1908 до 1958 року, і на підставі того матеріялу змалювати правдиве обличчя шикаґівської союзової клітини.

Гідний похвали задум пана радного знайшов у відділовій братії повну підтримку. Схвалив його предсідник Відділу Ф. Васильовський, дир. Д. Німилович, проф. І. Михальцевич, рекордовий секретар С. Гоцешко та багато інших, що розуміють значення такого задуму і дорожать славою свого Відділу.

На оригінальну пропозицію я радо погодився.

Погодився тому, що вона оригінальна, що я сам маю честь бути членом „Відділу Шпікули", а потретє — до пам'ятників минулого завжди ставився і ставлюся з великим респектом.

Люблю минуле за його безповоротність.

Останнє, що примусило мене не відмовитись від тієї нелітературної роботи, це моя любов до ... почерку людського письма. Незвичайно люблю графологію.

Протокольна книга 221-го Відділу УНСоюзу, що лежить переді мною, не є фотокопією існування, думок, дерзань та поривів тільки тієї однієї клітини нашої відомої й високозаслуженої громадської організації. До найменшої коми так представляється графікон життьового пульсу й усіх наших Відділів, усіх наших товариств і всієї нашої національної збірноти. Так виглядає й тисячолітній протокол нашого народу — історія України.

На пом'ятих пожовклих листках покладено українською рукою незретушовану й до болю вірну відбитку нашої збірної душі. На сині рядки сторінок нанизано приблідлим чорнилом квітки палкого патріотизму й болючої національної несвідомости, неголословної релігійности й літеплого відношення до справ рідної Церкви, логіку дійової арґументації та патос хуторянського балакунства.

Нанизано те, все, на що ми ніколи не вбогі і що ніколи не дозволяє нам погодитись у нашому національному реченні на спільний ефективний присудок.

Ті обшарпані протокольні записки є не тільки неперевершеним документом нашої національної психе, нашої віри й маловір'я, нашого запалу й байдужности, наших перемог і невдач, але й величним обеліском слави Українського Народного Союзу, що в справді суґубо темну нашу іміґрантську ніч, не зважаючи на дуже неприятливі обставини, зовнішні і внутрішні атаки, конфесійні і жупанатські, станові і повітові, губерніяльні і зростові ворогування ніколи не втрачав наміченої цілі і ніколи не збочував із своєї раз обраної благословенної дороги. Ідеали союзової організації, гасла, що просвічували її основникам, як чарівний талісман, збережено до сьогодні. Їх поширено й поглиблено. Листки протоколу — це лавровий листок тим, що на безпросвітньому морі української еміґрації були її маяпником, тим, що ніколи не схиляли український національний прапор. Ніколи і нікому.

Перегортаючи сторінки „Книги протоколів", я з жалем переконуюсь, що повної історії життя і творчих поривів членства 221-го Відділу не вдасться задовільно представити.

Не вдасться з вини протоколянтів. Не все в протоколах записане, як ділялось і говорилось, і не все так говорилось і ділялось, як вони записали.

Деякі рекордові секретарі довші справи, обговорювані на зборах, часто зафіксовують у протоколі одним імлистим реченням, що в ньому бракує або підмету, або присудка... Не рідко бракує в ньому одного й другого.

Що, наприклад, може сказати читачеві таке зреферування справи: „Про читано лист від орди на біяту і на тім Предсідател замкнув Мітінък з молитвою Бого родице Гіво". Або: „Вив'язалась дискусія і еще много порушувано снчих справ". Чи вкінці: „одноголосно ух валено внесок доб. в Лоняка".

Читаючи це, не знаєш ні змісту листа Єпископського Ординаріяту; ні на яку тему велась дискусія і яких саме „еще много порушувано справ", і ніяк не можеш доглупатися, який внесок поставив добродій Василь Лоняк.

Не раз буває, що члени покликаються на винесену минулорічну ухвалу, а її в протоколі з минулого року зовсім немає. Шукаючи її, повертаєтесь ще рік назад і добавляєте ще один рік, і пропаща справа. Як камінь у воді.

Читаючи різнородні почерки й різнородні способи вислову людської думки, часто навіть не можеш розгадати, про що властиво на даній сторінці йде.

Тоді приходиться це все розбирати серцем. Повертатись на 50 літ назад. Повертатись до потеклих джерел української іміґрації у ЗДА.

Знаючи їх, починаєш розуміти ті вбогі протоколи. Вони набирають вартости історичного документу. Історії прозрівання національної свідомости. Набирають вартости життя. Життя приречених, які переступили рубікон смерти і, оживотворені вірою, йдуть.

Звільнімося ж із оков часу й погляньмо на пожовклі листки історії української іміґрації за океаном.

А зрозуміємо не одне...

З історії української іміґрації в ЗДА

На цю тему знаходимо незвичайно цікавий матеріял у праці „Як формувався світогляд українського іміґранта в Америці" д-ра Л. Мишуги.

З усіх іміґрантів, що прибували до Америки, — пише він, — таки найнещасливішим був український іміґрант. Іміґрантами інших націй опікувалися держави чи нації або хоч якісь релігійні чи політичні групи. А українською іміґрацією ніхто не цікавився й не опікувався. Тому вона була: припадкова, доривочна, безплянова.

ЧОМУ МИ СВЯТКУЄМО ДЕНЬ МАТЕРІ-УКРАЇНКИ ?

(Закінчення зі стор. 2)

сказаЛТ, звеліЛИ, а „не сказала, звеліла і т. д."

Підтвердження того, що українська мати справді щиро й глибоко шанується в родині, в громаді, бачимо в багатьох зворушливих думах, які український народ залишив у скарбниці своєї мудрости, — в думах і піснях про страшну, смертельну кару тим дітям від Бога, що якось зневажили — вільно чи невільно — найсвятіше, що них бути — свою рідну неньку-Матір.

Відома стародавня українська народна дума про козака Олексія Поповича розповідає, як фльотилія запорізького козацтва, що поверталася з переможного походу на ворожу турецьку твердиню, несподівано була захоплена страшною бурею на Чорному морі. Перед обличчям неминучої смерти ,кошовий отаман закликав товариство каятись перед Богом у смертельних гріхах. Тоді вихопився козак Олексій Попович і сповістив, що найбільший грішник — це, безперечно, він, бо, вирушаючи в похід, зневажив матір свою, зневажив батька, не попрощавшися з ними й не діставши благословення Материного. Сам просив кенути його в море, щоб утихомирити розлютовану стихію і спокутувати той страшний гріх перед Богом. Але козак Олексій Попович був зразковим козаком і вірним товаришем у козацтві, то й вирішила громада викупити його гріх інакше. Йому надрізали мизинного пальця й пустили в море кілька краплин крови грішника. І Бог відчув щире каяття Олексія Поповича, і море відразу вщухло, і козацькі загони щасливо попливли в своїх байдаках до рідних берегів. І закінчується ця зворушлива дума про Олексія Поповича такими словами:

„Ей, котрий чоловік отцівську-материну молитву шитить-поважає, то отцівська-материна молитва у купецтві і реместві, і на полі, і на морі, ой, на помощ спомагає. То отцівська-материна молитва зо дна моря виніімає, од великих гріхів душу відкупляє, до царствія небесного проводжає . . ."

Ще виразніше зафіксував український народ своє ставлення до нешанобливих, невдячних дітей до матері у думі „Про вдову і трьох синів". Ця дума розповідає, як бідна мати-удова двадцять років працювала-горювала, поки виростила, вигодувала, довела до розуму, подружила й поставила на власні ноги трьох своїх синів. А вони, всі три сини, як самі господарями стали, стару матір із хати вигнали, щоб їхнім молодим жінкам не заважала. І пішла мати до сусідки проситися, щоб узяли за доглядачку чужих діток — „аби їй дали куток до смерти доживати", як говориться в думі. За це мати синів своїх лаялапроклинала, і Господь негайно покарав усіх їх недолею та всякими нещастями. Як каже один із синів: „То мене Господь громом і тучею скарав, що я свою матіньку стареньку з хати виганяв . . ." І всі три сини ,відчувши на собі гнів Божий за зневагу матері, прийшли до неї та й попросили її, щоб перейшла до них і жити, як доти жила. Мати не відмовилась, почала благати Господа, щоб простив нерозважні вчинки дітям її, і відтоді синам усе знов пішло на добре. І поміж собою брати стали говорити:

„Щасливий той чоловік в світі [буває,
Котрий отця-матір почитає —
Тому Господь Бог помагає..."

Цими словами й кінчається ця повчальна дума про вдову й трьох синів. Про неї пише доктор Леонід Білецький у своїй „Історії української літератури" (Авгсбург, 1947, стор. 227): „Це показує те, оскільки українська родина просякнена повчаючою тенденцією поглибити в дітях пошану до батьків, розвинути в них родинну традицію, звичаї, зробити їх такими дітьми, які б глибоко поважали своїх батьків, любили й були зобов'язані підтримувати їх на старість. В цьому — глибока моральна сила цієї думи . . ."

А те, як ставиться наш народ до страхітливого, непрощеного злочину — вбивства рідної матері — ми знаємо з трагічної леґенди, народом створеної — про Марка Проклятого, засудженого Богом на віковічні, безперестанні муки за такий найстрашнітий увійшов навіть у щоденну, побутову мову людську на Україні, бо ще й тепер часто можна почути в розмовах приповідку: „товчеться, як Марко в пеклі . . ."

І з другого боку, вагу і значення матері для дітей, зокрема для виховання їх, та розуміння українським народом тієї ваги і значення, бачимо з казки-леґенди про трьох діток-сиріток, що, залишені на ласку й неласку лихої мачухи, не стерплюють тяжкого життя без рідної неньки і, побравшись за ручки ,одного дня тікають з-під мачушиної опіки і прямують на кладовище — шукати свою рідну маму. Тужливо співають:

„Мати, наша мати!
Де ж тебе узяти?
Та з якої сторононьки
Тебе виглядати? . ."

По дорозі їх перестрічає Сам Ісус Христос і, дізнавшися, куди діти йдуть, воскрешає їхню рідну матіньку на дванадцять років ,щоб вона мала змогу завершити їхнє виховання, завершити своє матірне піклування про своїх дітей.

Сам звичай святкувати день Матері — стародавнього походження. Походить цей звичай із старої Англії, де з давніх-давен вірні в одну неділю Великого посту відвідували свої матірні церкви, тобто церкви, де їх хрещено після народження, і цього дня складали дарунки на вівтарі церкви, а також відповідні дарунки своїм матерям.

10 травня 1908 року тут, в Америці, у місті Филаделфії, з почину панни Анни Жарвіс, вперше відсвятковано день Матері. Року 1914 президент Америки Вудро Вилсон, спираючись на постанову Конґресу, запровадив офіційно свято матері, як День Матері, призначивши його на другу неділю травня кожного року. Цей шляхетний звичай потім поширився в світі, перейшовши до Швеції, Данії, Індії, Китаю та Мехіко.

І ми, українці на вигнанні, тут, в Америці, перейняли цей звичай, і щороку, в другу неділю травня місяця, віддаємо належну пошану нашій найдорожчій у родині істоті — нашій Матері. В цей день ми даруємо їй квіти, в цей день ми особливо підкреслено виявляємо свою пошану до Матері, якою ми обдаровуємо її і протягом усього року ,але в цей день, у день свята нашої Матері, ми нагадуємо їй про те, що не забули і ніколи не забудемо ту, що дала нам побачити цей Божий світ. Бо ми пам'ятаємо ,що сказав Тарас Шевченко:

Бо хто Матір забуває,
Того Бог карає,
Свої люди цураються,
В хату не пускають . . ."

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

„Свячене" Української Католицької парохії в Сан Франсіско

Коли я перебувала на вакаціях у Каліфорнії, було для мене милою несподіванкою дістати запрошення української католицької парохії в Сан Франсіско на „Свячене". Хто живе серед чужих і довший час відтятий від свого середовища, той знає, як дуже хочеться побувати трохи між своїми . . .

Малочисленна громада українців у Сан Франсіско тільки рік тому заснувала свою парохію, набуваючи невеличкий об'єкт під каплицю і парохіяльну домівку. Завдяки невсипущій праці пароха, о. А. Микити і жертвенности парохіян, улаштовано симпатичне приміщення, де не тільки наші люди можуть зійтися на молитву, але також і на наради у всіх своїх культурних починах. Святкували вони Великдень за новим стилем, а в два тижні пізніше, 12-го квітня рішили влаштувати „Свячене". Метою імпрези було притягнення всіх живучих на цій території наших людей до товариської зустрічі та для призбирання фондів на сплачення морґеджу.

О 10-ій год. ранком почалася Велика Служба Божа при численній участі парохіян. Хоч при церкві немає ще зорганізованого хору, то співана Служба Божа випала величаво, бо співала ціла церква підтягаючи за милозвучним голосом п. Чато. Після Богослуження вся громада перейшла на горішній поверх церковної домівки, де вже чекали на гостей святочно накриті столи. Отець парох враз із другим католицьким священиком, який працює як місійник у тутешній російській громаді, посвятили божі дари і знов залунало зі всіх грудей грімке „Христос Воскрес!" Всі столи були напричуд гарно і смачно приготовлені і відповідали всім вимогам нашої великодної традиції. Під час імпрези о. парох представив своїй громаді духовного - гостя і виголосив коротку промову, вказуючи на конечність згуртування всіх розпорошених людей нашого визнання та на потребу піддержки цієї духовної станиці. Опісля промовив гість - місіонар. Коли присутні почали розходитися після гутірки, о. парох задумав розльосувати дві чудові пасочки, які були прикрасою великодної трапези. Помисл був влучний, бо розбавлені гості переганялись своїми датками один перед одним і довели до досить поважної суми. На загал імпреза увінчалась успіхом і всі присутні розійшлися з приємним враженням і з подивом до душпастиря який своїм організаційним хистом та невсипущим трудом старається закріпити еґзистенцію цієї новозаснованої парохії,

Н. К - ка — гість із Шикаґо

КОМУНІСТИЧНІ БРИҐАДИ І — ХУЛІҐАНИ

(Закінчення зі стор. 2)

гається порушити громадський порядок — з хуліґанами, дебоширами, п'яницями.

Ініціятором створення добровільних дружин у місті став міський комітет партії. Це він скликав спеціяльну нараду, на яку були запрошені секретарі райкомів партії, голови райвиконкомів, керівники великих підприємств, представники комсомольських та професійних організацій, представники прокуратури і міліції.

— Як навести в місті громадський порядок? — ось питання, яке було поставлене на обговорення наради. Кожному було ясно, що самі працівники міліції з цим завданням не справляться, бо ж не можна поставити міліціонера на кожній вулиці, в кожному клюбі, театрі, їдальні.

Було вирішено створити добровільні народні дружини. Для проведення організаційної роботи на підприємствах міста були створені ініціятивні групи, проведено загальні збори робітників і службовців . . ."

Місто Луганське на Україні — це тільки для прикладу. „Добровільні народні дружини" є тепер у кожному без вийнятку великому й малому місті на Україні. Кожна з них має командира та його заступників з дуже широкими повноваженнями. Як правило, командири дружин — це заступники директорів копалень і фабрик, що звичайно виконують на тих підприємствах ролю політруків. За кожною дружиною закріплено певні об'єкти, вулиці, маршрути — так, як вимагає тактика вуличних боїв. Для керівництва роботою дружин у кожному районі міста створено районні штаби, на чолі яких стоять секретарі райкомів партії, створено міські штаби. Зв'язок з міліцією, прокуратурою і НКВД — найтісніший і безпосередній. На Донбасі ,де особливо тяжко приходиться міліції у її відносинах з молодими робітниками, „ДНД" створено навіть у кожному більшому фабричному цеху.

Отже, виходить, що випадки „порушення громадського порядку" набрали на Україні розмаху досі небувалого. Це вже щось ніби лісовий пожар ,який поширюється стихійно і проти якого лісова сторожа вдіяти нічого не може. Лісові пожари іноді гасять так званим зустрічним вогнем, підпалюючи за вітром ділянку лісу з таким розрахунком, щоб цей штучний пожар, зударившись із природнім, сам себе зборов і згас. Очевидно, до такого способу вдається тепер і совєтська влада, поборюючи правопорушників — напускає одну частину робітничої молоді на другу, бо міліція, як стверджує сама ж совєтська преса, неспроможна приборкати бешкетників.

Масові порушування встановленого владою порядку — ще не революція. Від них ще дуже далеко до всенародного протирежимного вибуху. Так само й хуліґанство, в кожному його вигляді, не є революційним чином. Але признання офіційної преси ,що державна поліція заслаба, щоб тримати порядок в народі, що для цього потрібно аж масової мобілізації „добровільців" — досить промовиста характеристика непевної ситуації, в якій революційну пожежу може викликати причина, зовсім непередбачена ніякими політиками.

В. С-ко

З наших буднів

„РЯТУЙТЕ НАШІ ДУШІ!"

В день Свята Матері Союзові Українок присвята

Як не прикро стверджувати такі факти, але дорога наша Канада таки випереджає нас американців, на всіх фронтах! Бо спитаюся Вас: Де постав перший в українському розпорошенні „Інформаційний Центр для Самотніх?" Розуміється що в Канаді!

Ось передо мною летючка Центру, в якій надруковано пламенний заклик рятувати наших самітняків у Канаді, в Америці, в Европі, а навіть у Польщі і Юґославії. Тобто — поженити фраєрів, і де-цол!

„Національно свідома і жертвенна частина нашого народу, яка боронила Батьківщину, неписаним законом засуджена на досмертну самотність і часто платить за це великою ціною фізичного і ментального упадку. Тому маємо запобігти! Все на світі живе, веселиться і множиться, і ми не сміємо дивитись, як велика частина наших людей, ще повних сил і здоров'я, животіє і поволі відмирає. . ."

Ось в тому місці, читаючи летючку, я зідхнув і тихо заплакав. . . Не тільки тому, що сам належу до тих фізичних і ментальних мучеників, що поволі відмирають, але й з радости, що є на світі рідні душі, які ще про нас пам'ятають. Одночасно тупий біль стиснув мені серце, що цей комітет порятунку зав'язався аж у далекій Канаді. Чому, питаю, немає його досі в Ню Йорку чи у Филаделфії?!

Найбільший жаль і претенсії можна мати в цьому випадку до Союзу Українок Америки і до його пресового органу „Наше Життя", який саме недавно так святочно відзначав своє 15-річчя. Журнал, безумовно високопоставлений з редакційного боку, друкує цікавий та різноманітний матеріял, бо є там фейлетони і новельки, статті і кореспонденції, є взори до вишивання, є інтересні „приписи", як пекти пляцки з горіхів та інші торти . . .

Все це дуже гарно, і в тому місці, за словами пані Олени Лотоцької, треба висловити найвище признання редакторці журналу, пані Лідії Бурачинській, і її ґенеральному штабові. Окей, взори — взорами, пляцки — пляцками, але чому „Наше Життя" не зорганізувало досі якоїсь кампанії в користь тих, що . . . „засуджені на досмертну самотність", за яких так сердечно турбується „Центр для самотніх" в Канаді?

Я не кажу, щоб „Наше Життя" турбувалося долею всіх самотніх, що на еміґрації в'януть і не множаться, але хай поставить собі за священну мету врятувати (значить оженити) в часі одної п'ятирічки хоч би п'ятьох самотніх, скажімо, літераторів, малярів чи музик. Вже й тоді його заслуга перед страждаючою Батьківщиною буде колосальна!

Боюся, однак, що шановна Централя СУА в Филаделфії та його орган будуть тепер сильно заабсорбовані Світовим Конґресом Українського Жіноцтва, і так залишать нас, сіромах нещасних, на поталу долі і на ласку Канади. У мене особисто є ще остання надія — на активний 64-ий Відділ Союзу Українок у Ню Йорку, який, як відомо, знаходиться в такому стосунку до Централі, як ОУН (р) до УНРади . . .

Якби так 64-ий Відділ підхопив цю ініціятиву наперекір і „на злість" Филаделфії, тоді на терені нашої Метрополії не залишився б у самітному стані ні один самітняк!

Ікер

Похорон професора Ганса Коха

Тлінні останки проф. д-ра Г. Коха, який помер 9-го квітня, спочили на цвинтарику в Гребмінґ в Австрії, в штаєрмарській області, де Покійний був після другої війни чотири роки євангелицьким пастором. 500 людей взяло участь у відданні останнього поклону Небіщикові. В євангелицькій церкві тієї місцевости прощали померлого професора представники Мюнхенського, Віденського і Українського Вільного Університетів. Від Українського Вільного Університету промовляв д-р Юрій Студинський, який зложив теж поклін від української еміґрації в Австрії і Німеччині.

Перед похоронами відбулося в Мюнхені в галі Нордфрідгофу похоронне торжество, так званого благословення труни. Ректор Українського Вільного Університету проф. д-р Іван Мірчук прощав Покійного від імені українського університету та українського громадянства.

Саме кілька днів по похоронах проф. Коха появилася брошура пера Покійника — його промова з приводу 40-ліття української державности, яку він виголосив на святі, влаштованім Центральним Представництвом Української Еміґрації в Німеччині та його праця про приятеля України д-ра Рорбаха.

Ю. С.

● Домініяльне статистичне бюро повідомляє, що кошти прожитку в Канаді у квітні ц. р. знову зменшилися і становили 125.4%. Це вже п'ятий місяць зменшуються в Канаді ціни на товари. У квітні це зменшення сталося внаслідок подешевлення м'яса.

✝

Ділимося сумною вісткою, що 28-го квітня 1959 р. відійшов у вічність МІЙ НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ,

бл. п. Михайло ПАЙДА

Похорон відбувся дня 2-го травня 1959 р., з української католицької церкви в Лос Анджелесі, а опісля на кладовищі Holy Cross.

Горем прибиті:
дружина — ОЛЬГА ПАЙДА
і діти — РОМАН і НАТАЛКА

✝

По довгій і важкій недузі дня 28-го квітня 1959 року відійшов у вічність

бл. п. МИХАЙЛО ПАЙДА

Похорон відбувся дня 2-го травня 1959 року в Лос Анджелесі, Каліф.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Його брат
ВАСИЛЬ

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Об'єднання Мистців Українців в Америці** влаштовує в днях 10.-24 травня ц. р. в залях Літ. - Мист. Клюбу в Ню Йорку Шосту Мистецьку Виставку з участю понад 40 мистців, традиційного і модерного напрямків, з американського континенту й Европи. Відкриття виставки відбудеться в неділю, дня 10-го травня ц. р. о год. 1-ій по полудні. Відкрита виставка в суботи вечером і в неділі від год. 12-ої до 10-ої веч.

● **"Scope"** („Кругозір") — під такою назвою вийшло в Шикаґо перше число англомовного журналу, що його видає Рада Української Молоді міста Шикаґо, як місцева репрезентація Ліґи Української Молоді Північної Америки. Перше число присвячене ювілейному Мазепинському Рокові і на зміст його складаються теж статті про діяльність української молоді в Шикаґо. Головний редактор цього журналу — Віра Стравняк.

● **Школа українських національних танків Василя Авраменка** влаштовує в Джерзі Сити, Н. Дж., в неділю дня 10го травня ц. р. перший танковий попис та закінчення танкового курсу, що відбувався в Джерзі Сити заходом місцевого Відділу СУМА і комітету прихильників школи В. Авраменка. Виступатиме під час цього попису яких 50 танцюристів із Джерзі Сити, Байону, Елизабету, Трентону, Н. Йорку та Филаделфії. Відбудеться цей попис о год. 3-ій по полудні в залі УНДому при Фліт й Овкленд Евню.

Бюджетова Рада Ню Йорку проєктує міський бюджет в сумі $2,174,946,957

Ню Йорк. — Бюджетова Рада в міській управі міста Ню Йорку запроєктувала міський бюджет на найближчий рік в сумі 2,174,946,957 долярів, що є на багато більше, як деякі бюджети малих американських чи европейських держав. Цей запроєктований бюджет є на 179,473,867 долярів більший від цьогорічного бюджету, і на 1,832,958 долярів більший від запропонованого посадником міста Робертом Вагнераом. Це перший міський бюджет, який перевищує два більйони долярів, і 13-ий з черги бюджет, що є більший від одного більйона долярів. Згідно з цим бюджетом мали б дістати збільшення платень на 300 долярів річно 40,000 міських учителів. Збільшені платні дістати мають і поліцисти, пожежники та в'язнична сторожа. І це збільшення виносить по 300 долярів річно, але в двох ратах, по $200 1-го липня ц. р. і по $100 від 1-го січня 1960. Цей проєкт бюджету має ще затвердити міська рада.

● **Адмірал Арлі Бирке, шеф** морських операцій ЗДА, заявив на пресовій конференції в Атенах, що на випадок війни грецька морська фльота могла б відіграти велику ролю, якби була змодернізована.

Вступайте в члени УНСоюзу

Сен. Джансон заповідає, що демократи виграють і президентські і конґресові вибори в 1960 році

Гаррісбурґ, Па. — Провідник демократичної більшости в Сенаті сен. Линдон Б. Джансон промовляв на прийнятті, в якому взяло участь 6.000 осіб, і заповів, що демократи мусять в 1960-му році виграти і президентські вибори і вибрати свого президента, щоб була єдність і на Капітолі і в Білому Домі, бо роздвоєння між виконною і законодатною частинами уряду не є корисне для країни. Сенатор Джансон сказав: „В найближчому майбутньому Америка мусить мати одну ціль, одне довір'я, одне розуміння свого проводу. Мусить закінчитися час роздвоєння уряду". На цьому прийнятті запрошені гості платили по 100 долярів за квиток вступу, і сподіваються, що чистий прибуток з нього дасть коло 500,000 долярів, які призначать на президентську виборчу кампанію в 1960 році. Сам сенатор Джансон призначений деякими демократами на кандидата на президента від Демократичної партії.

Майже все населення користає з крайового забезпечення на шпитальне лікування

Оттава. — Канада зближається до того часу, коли все її населення користатиме з крайового забезпечення на шпитальне лікування за виїмком одніє провінції французькомовного Квебеку. Першого липня 1958 р. п'ять канадійських провінцій погодилися на цей плян. Тепер із нього користає вже сім провінцій, в тому і Онтаріо, а восьма провінція Ню Бронсвік приєднюється до цього забезпечення 1-го липня 1959 р. Пізніше має прийняти цей плян і маленька провінція острів Князя Едварда, тільки католицька провінція Квебек не погоджується на це забезпечення. Канадійське забезпечення на шпитальне лікування є компромісовою розв'язкою цієї справи, бо вирішує цю проблему по середині між англійською системою соціяльної медицини і тією системою приватного забезпечення, яка існує в ЗДА. Люди мусять платити на це забезпечення, тільки в двох провінціях в Новофундляндії і Британській Колумбії не платиться вкладок на це забезпечення, бо кошти лікування в шпиталях покривається з податків.